

SMOGLAB

11.2024

STAN ANTYSMOGOWEJ GRY

Ocena działań rządu na rzecz **czystego powietrza**
rok po wyborach 15.10

Będziemy walczyć ze smogiem m.in. poprzez przyspieszenie procesu wymiany źródeł ciepła oraz termomodernizacji. Wprowadzimy niezbędne zmiany w programie Czyste Powietrze.

Fragment umowy koalicyjnej podpisanej przez KO, PSL, Polskę 2050 i Lewicę z dn. 10 listopada 2023 roku. Zdjęcie: PAP

“Barometr Czystego Powietrza” to publikacja mająca na celu monitorowanie postępów w reformach jakości powietrza wdrażanych przez polski rząd oraz informowanie opinii publicznej i krajowych decydentów o zmianach w tym zakresie.

Cele:

- Podsumowanie działań antysmogowych na przestrzeni ostatniego roku
- Monitoring reform politycznych i wskazanie najpilniejszych obszarów działania
- Mobilizacja decydentów do podjęcia kroków dla zdrowia publicznego wynikającego z jakości powietrza i weryfikacja realizacji umowy koalicyjnej
- Informowanie opinii publicznej i krajowych decydentów o postępach reform jakości powietrza wdrażanych przez polski rząd

CO OCENIAMY?

Program Czyste Powietrze

- Liczba wniosków w programie
- Jakie urzędnicy wybierają Polacy
- Zmiany w programie Czyste Powietrze
- Płynność finansowania programu

Polityka krajowa, legislacja centralna, przepisy antysmogowe

- Kontrole kopciuchów
- Kontrole gmin
- Kontrole uchwał antysmogowych
- Normy jakości węgla i biomasy
- Liczba stacji monitoringu powietrza

Smog transportowy i Strefy Czystego Transportu

- Nowelizacja ustawy o elektromobilności
- Tworzenie dobrych warunków do powstania Stref Czystego Transportu

PROGRAM CZYSTE POWIETRZE

Obszar oceny I

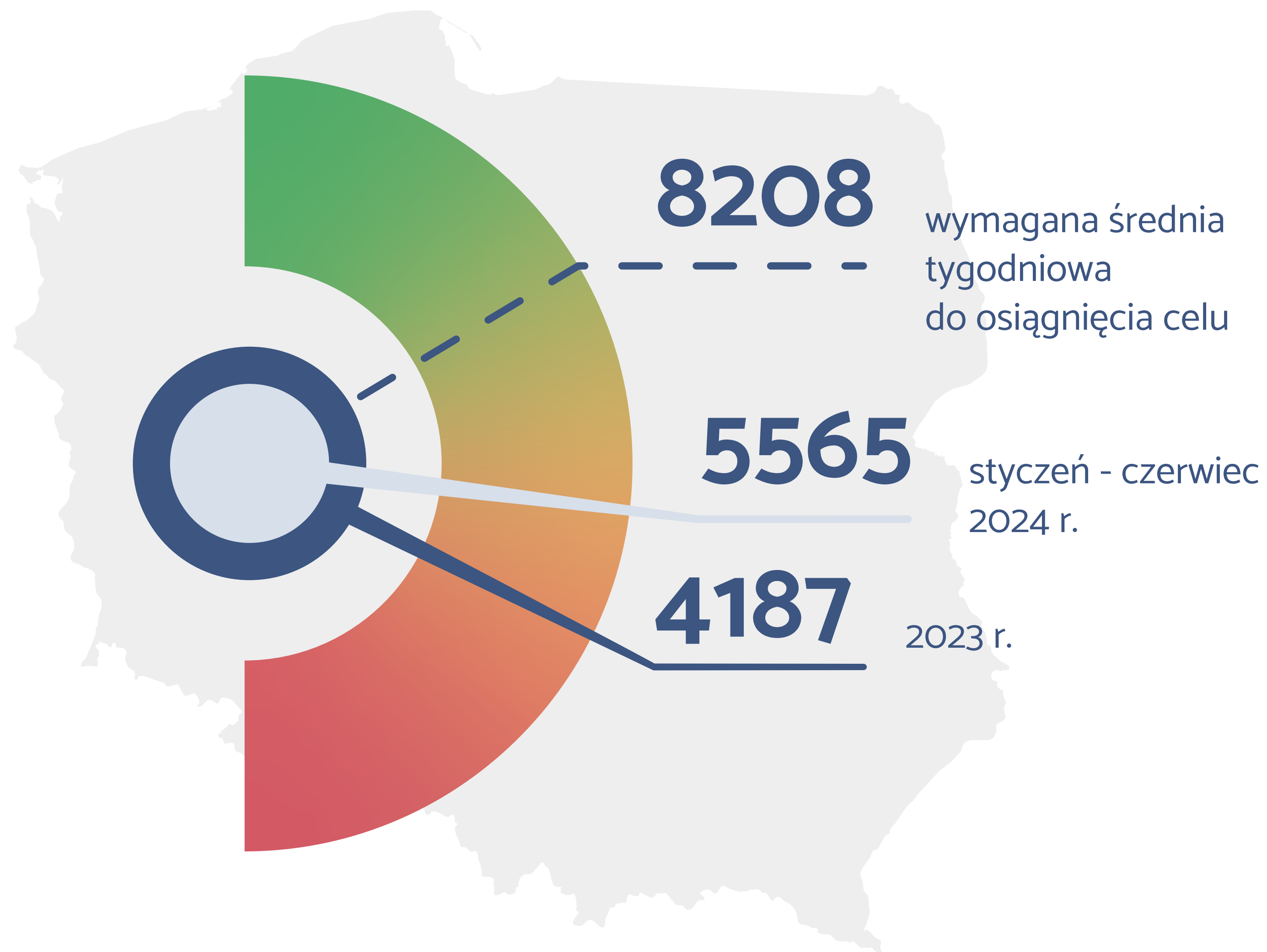
FINANSOWANIE PROGRAMU CZYSSTE POWIETRZE

Źródło finansowania	Do kiedy	Środki ogółem	Środki wykorzystane	Środki wykorzystane ogółem
Krajowy Plan Odbudowy (KPO)	2026 r	13,9 mld zł	100%	80%
FENiKS	2027 r	7,2 mld zł	ok. 40%	

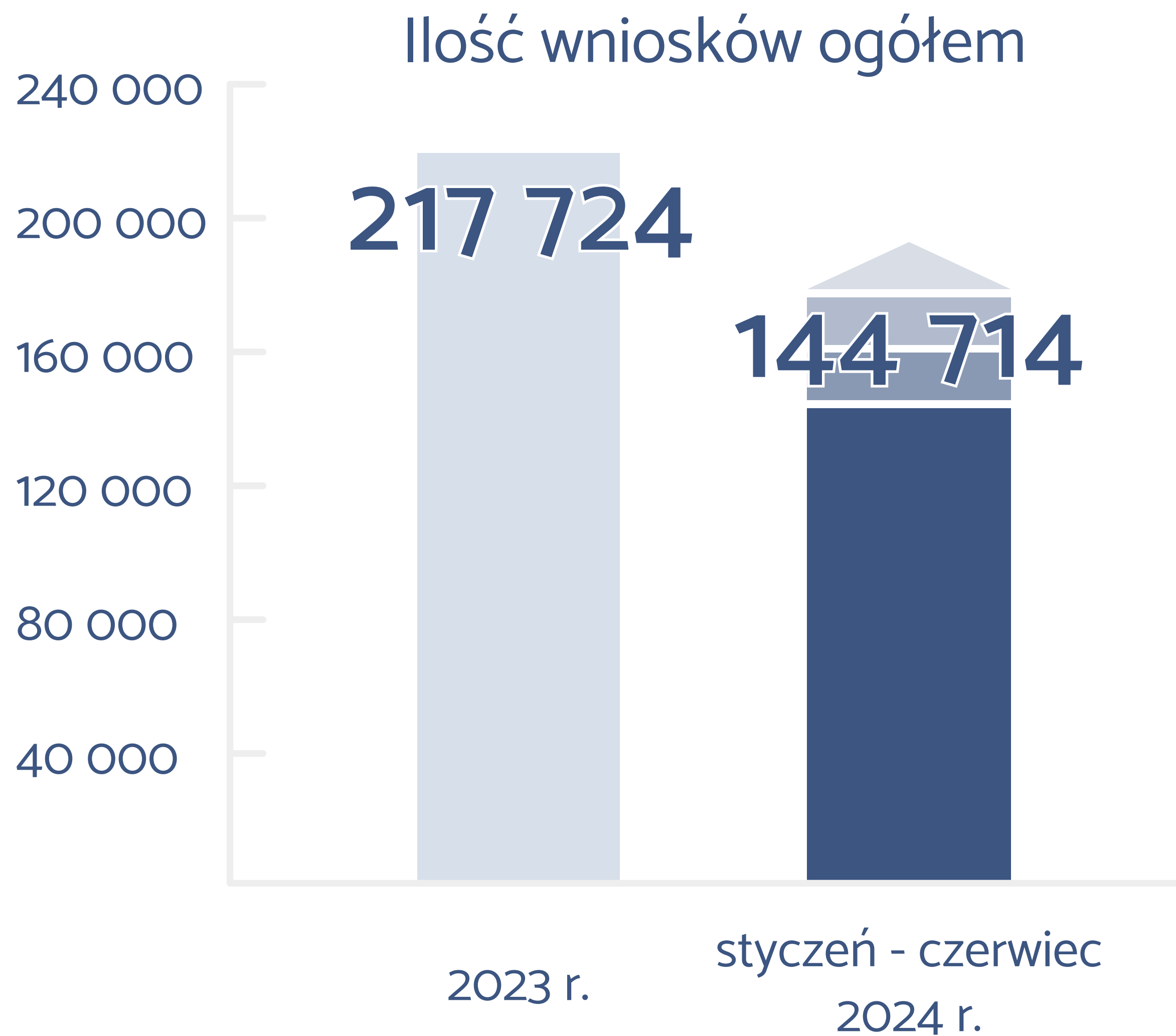
LICZBA WNIOSKÓW DO PROGRAMU CZYSSTE POWIETRZE

Średnia liczba wniosków
składana tygodniowo

Źródło: Centralna
Ewidencja Emisyjności
Budynków/NFOŚiGW/
Polski Alarm Smogowy

**LICZBA WNIOSEKÓW
DO PROGRAMU
CZYSTE POWIETRZE**

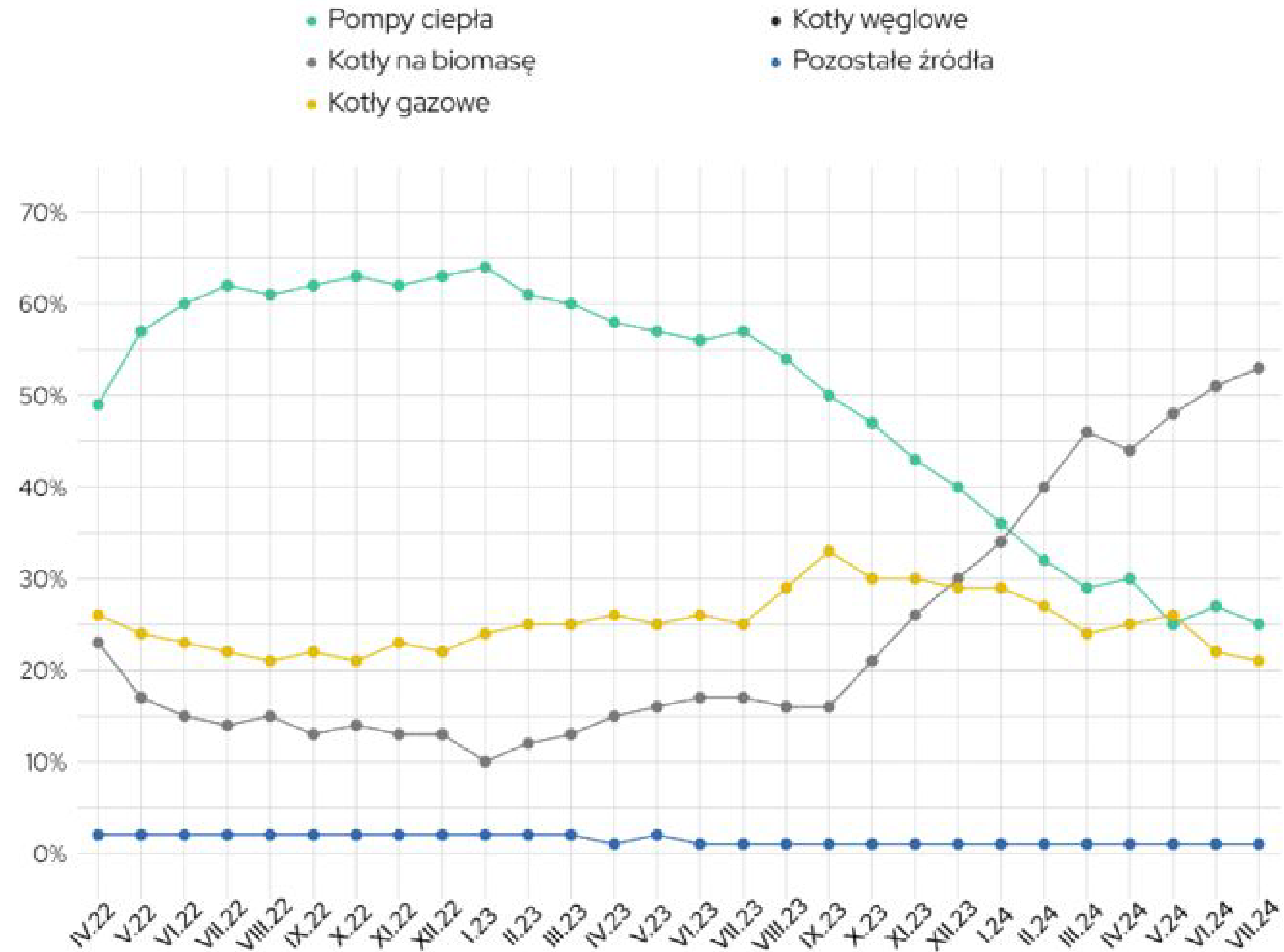

JAKIE URZĄDZENIA WYBIERAJĄ POLACY?

Spadek popularności pomp ciepła:

- Brak spójnej polityki wsparcia dla obywateli
- Niepewność cen energii elektrycznej
- Brak dedykowanych taryf dla użytkowników pomp ciepła
- Wzrost zainteresowania biomasą

Popularność źródeł ciepła w Programie | Czyste Powietrze

Opracowanie PAS na podstawie danych NFOŚiGW

ZMIANY W PROGRAMIE CZYSTE POWIETRZE

Na plus:

- Dopuszczenie do finansowania jedynie pomp ciepła i kotłów na biomasę umieszczonych na liście ZUM
- Usunięcie patologii polegającej na braniu 100% dotacji przez osobę będącą właścicielem kilku domów i jednocześnie deklarującą się jako osoba uboga ("ubodzy" rekordziści wzięli dotację nawet na pięć domów, które były ich własnością)
- Wprowadzenie obowiązkowego audytu przy montażu pompy ciepła
- Rozpoczęcie procesu reform Czystego Powietrza, który ma znacząco usprawnić obsługę beneficjentów przez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i wprowadzić system operatorów pomagających najuboższym gospodarstwom domowym)

ZMIANY W PROGRAMIE CZYSTE POWIETRZE

Na minus:

- Nie wiadomo kiedy wdrożone będą reformy usprawniające obsługę beneficjenta po stronie wojewódzkich funduszy ochrony środowiska
- Nieznana jest data uruchomienia systemu operatorów dla najuboższych gospodarstw domowych
- Nie wprowadzono reform wzmacniających działania na rzecz efektywności energetycznej
- Znaczące pogorszenie dostępności informacji nt. liczby i rodzajów wniosków składanych co miesiąc
- Brak widocznych kampanii promujących efektywność energetyczną

Okres: grudzień 2023 r.
- sierpień 2024 r.

PROGRAM CZYSTE POWIETRZE

Obszar oceny I

3+

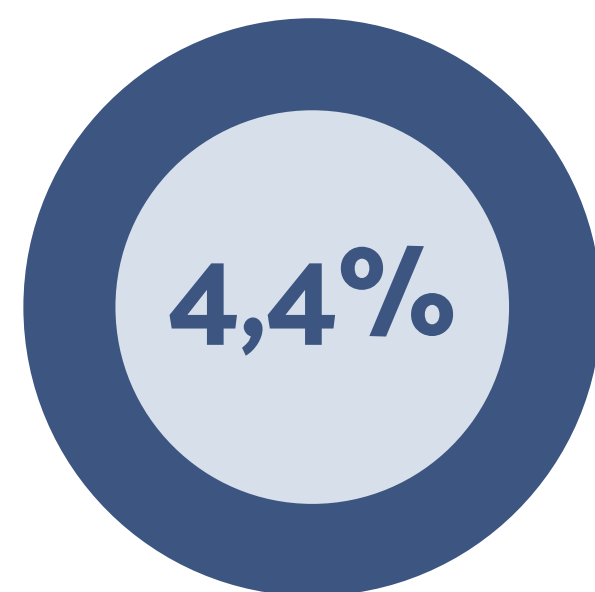
POLITYKA KRAJOWA, LEGISLACJA CENTRALNA, PRZEPISY ANTYSMOGOWE

Obszar oceny II

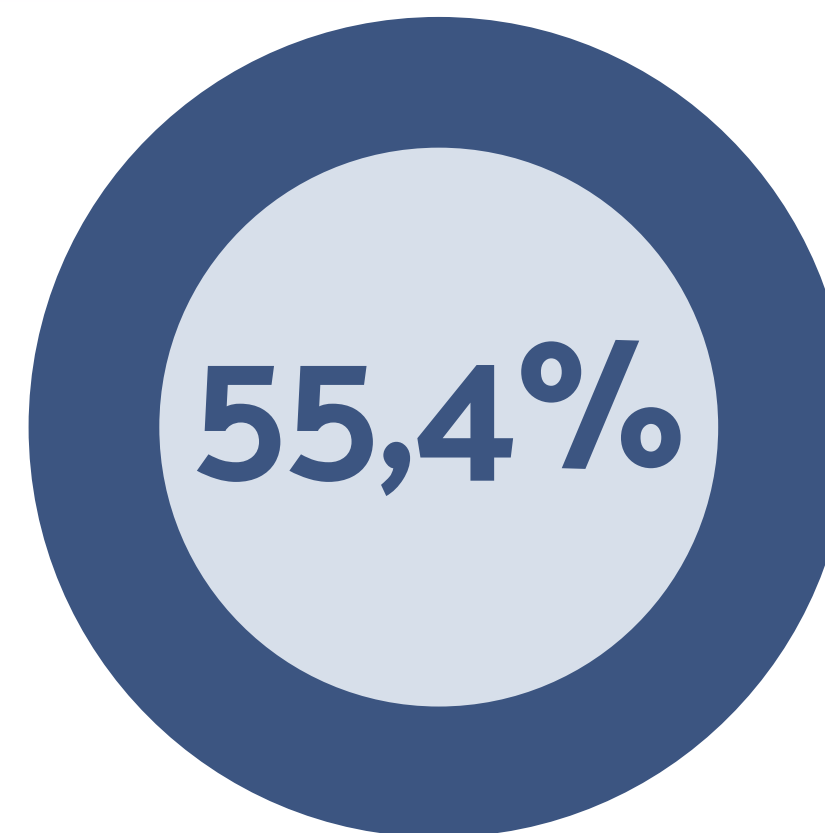
KONTROLA UCHWAŁ ANTYSMOGOWYCH: WOJEWÓDZKIE INSPEKTORATY OCHRONY ŚRODOWISKA

- W 2023 skontrolowano tylko 110 z 2477 gmin pod względem realizacji Programów Ochrony Powietrza. To oznacza, że kontroli poddano mniej niż 5% gmin w Polsce
- 61 gmin nie zrealizowało działania w zakresie ograniczenia emisji pyłu PM10, pyłu PM2.5, benzo(a)pirenu oraz CO2 przez wymianę źródeł ciepła
- 19 nie zrealizowało wymaganych kontroli w zakresie wyeliminowanie spalania odpadów
- 12 gmin przedstawiło nierzetelne sprawozdania
- 5 gmin nie złożyło sprawozdań za 2021 lub 2022r.
- Całkowita ilość nałożonych kar to : 2 335 000 zł

KONTROLA UCHWAŁ ANTYSMOGOWYCH: WOJEWÓDZKIE INSPEKTORATY OCHRONY ŚRODOWISKA

tyle z polskich gmin zostało
skontrolowanych pod kątem
przestrzegania Programów
Ochrony Powietrza

tyle gmin, które zostały
skontrolowane, nie podjęto
działań w zakresie
ograniczenia emisji pyłów

KONTROLA JAKOŚCI NORM WĘGLA: URZĄD OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW

Dane z kontroli	Dane za rok 2023	Dane za styczeń - czerwiec 2024
ilość skontrolowanych podmiotów sprzedających węgiel	141	383
ilość podmiotów sprawdzonych pod kątem prawidłowości dokumentacji	141	383
ilość podmiotów w których wykryto nieprawidłowości	0	8
ilość podmiotów sprawdzonych pod kątem zgodności deklarowanych parametrów z rzeczywistością (analiza laboratoryjna)	0	349
ilość podmiotów w których wykryto nieprawidłowości	0	116
Ilość nałożonych kar	0	23
Łączna suma nałożonych kar	0	240 000 zł

KONTROLA KOTŁÓW - URZĄD OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW

Dane z kontroli	Dane za rok 2023	Dane za styczeń - czerwiec 2024
Ilość przeprowadzonych kontroli kotłów pod kątem spełniania wymogów urzędów na paliwo stałe	6	0
Ilość podmiotów sprawdzonych pod kątem prawidłowości dokumentacji	6	0
Ilość w których wykryto nieprawidłowości	6	0
Ilość urzędów przebadanych pod kątem zgodności z wymogami emisyjności	0	0

STACJE MONITORINGU POWIETRZA

2023:

- działało 286 stacji
- powstały 2 nowe stacje (tło miejskie),
- 17 przeniesiono w nowe miejsce

I połowa 2024:

- działają 284 stacje
- powstała 1 nowa stacja
- 3 przeniesiono w nowe miejsce

Ograniczenia: Brak perspektyw na rozbudowę systemu ze względu na bardzo mały budżet (budżet krajowy na infrastrukturę i uruchomienie nowych stacji w 2024: 300 000 zł) . W tym tempie za 100 lat będziemy mieli 2x więcej stacji.

WZMACNIANIE PRZEPISÓW KRAJOWYCH

- ✓ Nowe rozporządzenie w sprawie norm jakości węgla
- ✓ Przyjęcie unijnej dyrektywy powietrznej AAQD - nowe normy jakości powietrza od 2030 roku
- ✓ Rozpoczęcie prac nad normami jakości dla biomasy

POLITYKA KRAJOWA, LEGISLACJA CENTRALNA, PRZEPISY ANTYSMOGOWE

Obszar oceny II

TRANSPORT

Obszar oceny III

STREFY CZYSTEGO TRANSPORTU

STREFY CZYSTEGO TRANSPORTU

Stan obecnie:

- Brak dedykowanego mechanizmu finansowego dla SCT
- Inicjatywy i instrumenty wsparcia dla miast tworzących strefy czystego transportu są rozważane

Ministerstwo Klimatu i Środowiska rozpoczęło proces legislacyjny projektu ustawy o zmianie ustawy o elektromobilności. Proponowane zmiany to:

- Obowiązek wprowadzenia strefy dla miast liczących powyżej 100 tys. mieszkańców
- Samorządy same będą określać zasady funkcjonowania stref czystego transportu
- Warunkiem utworzenia stref : kompleksowe konsultacje z mieszkańcami
- Zakup wyłącznie autobusów zeroemisyjnych (obowiązek będzie dotyczył gmin liczących powyżej 100 000 mieszkańców)

AKCYZA - REALIZACJA KAMIENIA MILOWEGO E3G*

*opłata rejestracyjna od posiadania pojazdów emisyjnych

- Wysokość podatku będzie uzależniona od poziomu szkodliwych emisji CO₂ lub NO_x
- Nie jest planowane wprowadzenie żadnej dodatkowej opłaty
- Wprowadzenie kamienia milowego E3G: IV kwartał 2024 r.
- Opłata rejestracyjna od posiadania pojazdów emisyjnych zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”. Działanie to ma na celu ograniczenie rejestracji w Polsce samochodów spełniających niższe niż EURO 4 normy emisji poprzez wzrost kosztów pierwszej rejestracji pojazdu w Polsce
- Prowadzona jest obecnie modyfikacja podatku akcyzowego zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”

TRANSPORT

Obszar oceny III

3

OCENA DZIAŁAŃ RZĄDU NA RZECZ CZYSTEGO POWIETRZA

3+

PATRZĄC W PRZYSZŁOŚĆ - PODSUMOWANIE I REKOMENDACJE

Program Czyste Powietrze

- Usprawnienie i przyspieszenie obsługi beneficjenta w wojewódzkich funduszach ochrony środowiska
- Uruchomienie systemu operatorów dla najuboższych gospodarstw domowych
- Większe wsparcie dla poprawy efektywności energetycznej budynków
- Przeznaczenie części środków ETS na program Czyste Powietrze i Fundusz Termomodernizacji i Remontów

Przepisy antysmogowe

- Wprowadzenie norm jakości dla biomasy drzewnej
- Kontrole jakości sprzedawanego paliwa (węgiel i biomasa) i urządzeń grzewczych przez inspekcję handlową i UOKiK
- Kontrole wykonania programów ochrony powietrza przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska
- Krajowe wytyczne MKiŚ w zakresie wdrażania i kontroli uchwał antysmogowych
- Przepisy ułatwiające funkcjonowanie straży międzygminnych

Strefy Czystego Transportu

- Stworzenie przez NFOŚiGW programu wsparcia dla miast zobligowanych do utworzenia stref czystego transportu - z programu mogłyby być finansowane działania, tj. wzmocnienie transportu publicznego, zachęty dla osób rezygnujących z jazdy samochodami nie spełniającymi norm emisyjnych itd.

SMOGLAB³

11.2024

DZIĘKUJEMY ZA UWAGĘ!

